

DÖRY ISTVÁN

NÉHÁNY SZÁZ VAGY NÉHÁNY EZER FORINT ELÉG A KÖRNYEZETVÉDELEMRE...

Ez a provokatív cím magyarázatot kíván. Akkor hát miért kell milliárdokat fordítani a környezetvédelmi feladatokra? Ha ennyi pénzt találtunk, gyorsan költjük el... A mondat pedig igaz, csak be szeretném fejezni: Néhány száz vagy néhány ezer forint is elég a környezetvédelemre...

...ha a környezetrombolásra nem költünk néhány száz vagy néhány ezer forintnál többet

Ennyi kis pénzből lehetne egy kidőlt fát pótolni, madarakat etetni, ennyi kellene a hulladékválogatás népszerűsítésére, ha egyébként tényleg hajlandók vagyunk a hulladékokat EU-módra szétválogatni. De természetesen nem elegendő pár forint, ha sok forintot költünk környezetszennyezésre, ha vásárlásunkkal megrendeljük a károkozást is.

Csomagolás

Kezdjük talán a csomagolási hulladékokkal: A legtöbb "modern" csomagolás 20-30 Ft-ba is belekerül, az alu-doboz még többre is. Könnyű belátni, hogy nem túl jól járunk, ha olyan üdítőket, melyek önértéküknél drágább, eldobó csomagolásban vannak, még a haszonnal és szállítással is növelt áron veszünk meg. Egy kis környezetszennyezés a beltartalomban is van, nyilván nem a vízben, de a kémiai aromákban, a gyártási melléktermékekben annál inkább. S ha még azt is átgondoljuk, hogy a legtöbb áru esetében még az egyszer használatos csomagolások is védőcsomagolásban, rekeszben, dobozban, kiakasztható tartóban vannak, akkor féltő, hogy a mikor a pénztárnál fizetünk a számla nagyobb részét fogja kitenni a bevásárolt környezetszennyezés, és csak kevesebbet az, amiért bementünk a boltba.

Végül is az a helyzet, hogy ha környezetvédő életmódot élünk, és nem vásárolunk sok felesleges dolgot, túlsomagolt, agyonfeldolgozott árukat, akkor inkább néhány száz vagy néhány ezer forint megtakarításunk keletkezik havonta a környezetvédelemből, amit becsületesen félre is tehetünk, és talán éppen a környezetvédelemre fordíthatnánk. (Ha az árukon megtakarított összeget pl. nyaralásra tesszük félre, azzal csak elodázzuk a fogyasztásunkat/szennyezésünket, ami azért nem olyan pozitív.)

Autógyártás

Még az autógyártás sem 100 %-ban környezetszennyezés. A vas alkatrészeket újra lehet olvasztani. Sok műanyagalkatrészből műanyagöntvényeket készítenek, igaz újból autót azt nem. Az üveg is újrahasznosítható. A kocsi belső különböző anyagai azonban leginkább a szemétre kerülnek, és az akkumulátor is nagy szennyezést okozhat, ha nem a feldolgozó helyre kerül. Nehéz megbecsülni, hogy egy autó több millió forintos árából mennyit költünk környezetrombolásra, az azonban bizonyos, hogy nem csupán néhány százat.

Nem ilyen rózsás a helyzet a benzinnel. A kipufogógáz vízgőztartalmán kívül minden egyéb csak csupa környezetszennyezés, a hő, a CO, CO₂, a nitrogén-oxidok a sokféle bűdös és rákkeltő vegyület. Ezeket a szennyezéseket mind a benzinkútnál rendeljük meg, azonban a helyreállítást korántsem fizetjük ki ezzel - ami meg is látszik egy forgalmas út környékén. Durván azt lehetne mondani, hogy ugyanannyi száz vagy ezer forintot, mint amennyit a benzinkútnál hagyunk, be kell tennünk egy perselybe is, hogy abból fákát, közegészségügyi kiadásokat, utcák tisztítását finanszírozhassuk. Ennek nagyságrendje azonban még a nagyon szerényen autózó családoknál is meghaladja a havi néhány száz vagy néhány ezer forintot.

Mezőgazdaság, szolgáltatások

Amikor élelmiszert vásárolunk elsősorban azért szeretnénk fizetni, ami táplál bennünket: ezek természetes anyagok, a Nap fényenergiáját tartalmazzák szerves formában. A mai mezőgazdaság azonban sok fosszilis energiát is felhasznál (műtrágyák, gépek, vegyszerek formájában), s így amit megveszünk, az már környezetszennyezést is tartalmaz. Talán nem sokat, de mivel táplálkozunk folyamatosan kell, ez a szennyezési költség is tetemes összegre rúghat. Még ha csak szolgáltatásokat veszünk igénybe, akkor is megrendelünk szennyezéseket; nyilván nem azzal, hogy a fodrász csattogtatja az ollóját, hanem azzal, hogy a pénzből a.) munkahelyet teremtünk - ez jó, b.) a fodrász csupa olyasmire fogja elkölteni, ami szintén szennyezést tartalmaz: élelem, benzin, falazó blokk, kamat, villanyáram stb. A helyzet csak akkor változna meg, ha az egész társadalom szennyezési szintje csökkenne, vagy esetleg előnyben részesítenénk a szerényebb, szelídebb életmódot, gyalogos fodrászokat.

Összességében az a gond, hogy tízezer forintokat költünk környezetszennyezésre havonta, és nem teszünk félre még néhány száz vagy néhány ezer forintot sem ennek jóvátételére. (Megj.: Az állam az adónkból azért félretesz ilyen célokra, mégpedig fejenként és havonta kb. ezer forintot; ez a

környezetvédelmi költségvetés. De minthogy beláttuk, hogy a környezetszennyezésre ennél többet költünk, "modern" életvezetéssel akár nagyságrendileg is többet, ez az összeg inkább jelképes és elégtelen.) Gondolom, nem örülnénk, ha az állam holnap "bejelentené", hogy ezentúl havonta tízezer forintot szeretne legombolni rólunk - gyermekeink után is - a környezet rendbetétele érdekében, ezért csak egy megoldást látok: csökkenteni a "környezetszennyezési kiadásokat", hogy megvalósuljon a címben szereplő mondat. Vagy élesebben megfogalmazva: "Győződj meg arról, hogy nem költesz többet környezetszennyezésre havi ezer forintnál (villany, kamat, falazó blokk, benzin, élelem, csomagolás stb. megfelelő része), és akkor a környezetvédelmi költségvetés meg fog birkózni a maradék szennyezéssel!" Még akkor is jó, ha félreteszünk néhány száz vagy néhány ezer forintot faültetésre, madáretetésre, környezetvédelmi akciókra.

GDP vagy Mosolyindex

De még így is marad egy bökkenő, nevezetesen az, hogy akkor szegénynek fog látszani az ország. A GDP ugyanis azt méri, hogy milyen sok villanyt termelünk, mennyi sok benzint vagyunk képesek megvenni, egyre nagyobb házakban lakunk-e, s elegendően sokat keresnek-e a csomagolóanyag gyártó cégek rajtunk. Ezeket mind összeadják, és kimutatják a GDP-t. Ha valahol kettétörik egy tankhajó, vagy cián kerül a Tiszába, akkor még az elhárítási költségeket is összeírják, és azt is hozzáadják a GDP-hez. Hurrá, gazdagabbak lettünk! De jobbak nem. Az üzlet, az GDP, ha eladjuk a Balatont, egész kempingeket, egész falvakat külföldi turistáknak; de az nem növeli a GDP-t, ha emberek százai jól érzik magukat nomád táborozással, úszva, evezve, maguknak főzve a Tisza, a Bodrog vagy a szigetközi Duna partján. Ehhez csak tiszta víz kell, ez túlságosan ingyen van. És nem adjuk hozzá a GDP-hez azt, hogy hány ember érezte jól magát és mennyi fogyasztáscsökkenést értünk el vele.

De talán, ha a Mosolyindex-et bevezetnénk... A "nagy népek fiai" biztosan büszkéek lennének, hogy mennyire elégedettek, mennyire jól élnek. Az igazsághoz hozzátartozik, hogy végeztek ilyen felméréseket, és az derült ki, hogy az USA-ban egy emberöltő alatt 10 %-kal csökkent(!) azok száma, akik magukat elégedettnek vallották, miközben a GDP 2-szeresére nőtt. De hiszen korábban is tudtuk, hogy a pénz nem boldogít. Hogyan lehetne forintosítani a mosolyindexet? Két kérdéssel keresném meg a Föld minden lakóját. Tessék mondani Ön elégedett, jól érzi magát, boldog? Bizonyosan sok igenlő válasz érkezne, a keep smiling-típusú országok még nemzeti versengéseket is folytathatnának az első helyek megszerzéséért. Csak a nagyon szegény országokban nem volna igazán mosolyognivaló. De a második kérdés már arra irányulna, hogy "Ön mennyit tudna nélkülözni a GDP-jéből úgy, hogy nem fagy le a mosoly a szájáról". És bizony még így is maradnának mosolygós országok, önzetlen emberek, mert tőlük megy előre a világ. És e derűs segítőkészségben megmutatkozna az országok igazi gazdagsága.

((Ezt az utolsó bekezdést teljesen zárójelbe teszem, de titkon remélem, hogy a cenzúra nem húzza ki. ...és akkor ezt a mosolyogva is nélkülözhető gazdagságot rögtön el is kérném, és Dél-Amerikában oktatásra, Indiában családtervezésre, Afrikában betegségmegelőzésre, Amerikában békére nevelésre, Kelet-Európában környezetvédelemre, Nyugaton pedig szerény-életmódra-tanításra költeném. Vagy fordítva.))